

Sint-Truiden in de Eerste Wereldoorlog

Bronnenboek

Studium Generale vzw – Balen

Redacteur: Kamiel Mertens

Kamiel Mertens (redacteur): **“Sint-Truiden in de Eerste Wereldoorlog – Bronnenboek”**.
Uitgever Studium Generale vzw, Balen, 2012, formaat A4, **±470 p.**, tientallen foto's.
ISBN 978-90-76967-47-9.

Inschrijven **vóór 15 november 2012** door overschrijving van **35 €** op Argenta-rekening **BE72.9730.6004.1216** (BIC: ARSPBE22). Verzending per post in België kost **10 €** extra.
Vanaf 16 november 2012 is de **vaste prijs 40 €**. (+10 € verzendingskosten).

Afhalen **vanaf dinsdag 4 december** in de Stedelijke Bibliotheek 'de Leidraad', Minderbroedersstraat 25 te 3800 Sint-Truiden. (info.bibliotheek@sint-truiden.be)

U kunt het boek ook afhalen op de zetel van Studium Generale vzw: Holven 11 te 2490 Balen (Kamiel Mertens), alleen na telefonische afspraak (014-81.33.75)

Inhoud

Dankwoord

Voorwoord door burgemester Ludwig Van Hove en cultuurschepen Bert Stippelmans

Inleiding door redacteur Kamiel Mertens

Deel 1: Biografische beschrijving van de auteurs

- 1.1.a+ 1.1.b.- Beckers Antoine & Noblesse Henri
- 1.2.- Cartuyvels Paul
- 1.3.- De Tilloux Georges Marie Théodore
- 1.4.- Gerstmans Marcel
- 1.5.- Leenen Frans
- 1.6.- Neven Alfred
- 1.7.- Paquay Jan
- 1.8.- Sterken Louis
- 1.9.- Swennen August
- 1.10.- Thiels Jozef

Deel 2: Externe bronnen

- 2.1.- Uit “De Eerste Wereldoorlog in Limburg – Verslagen, 1914-1918, deel 2
- 2.1.1.- O.L.Vrouw Hemelvaartparochie (Sint-Truiden)
- 2.1.2.- Sint-Pieter en Paulusparochie (Sint-Truiden)
- 2.1.3.- Klooster vd zusters Arme Claren Coletienen (Sint-Truiden)
- 2.1.4.- Sint-Lambertusparochie (Bevingen)
- 2.1.5.- Sint-Jacobsparochie (Schurhoven)
- 2.1.6.- O.L.Vrouw Onbevlekt Ontvangenparochie (Aalst)
- 2.1.7.- Sint-Laurentiusparochie (Brustem)
- 2.1.8.- Sint-Jan-Baptistparochie (Engelmanshoven)
- 2.1.9.- Sint-Kwintenparochie (Gelinden)
- 2.1.10.- O.L.Vrouw Hemelvaartparochie (Gorseme)
- 2.1.11.- Sint-Martinusparochie (Groot-Gelmen)
- 2.1.12.- Sint-Pieter en Paulusparochie (Halmaal)
- 2.1.13.- Sint-Martinusparochie (Kerkom)
- 2.1.14.- Sint-Andriesparochie (Runkelen)
- 2.1.15.- Sint-Martinusparochie (Velm)
- 2.1.16.- O.L.Vrouwparochie (Wilderden)
- 2.1.17.- Sint-Genovevaparochie (Zepperen)
- 2.2.- Uit: “Oorlogsboek” van het Davidsfonds, deel 2
- 2.3.- Uit: Louis Sterken: “S-T’ operettelegertje had zijn uren van “Heldentum”
- 2.4.- Uit: Jan Paquay: “Duitsche inval in Limburg, Augustus-October 1914’
- 2.5.- Uit: Joseph Cuvelier: “La Belgique et la guerre”, II: “L’invasion”
- 2.6.- Uit: “Rapports sur les attentats, commis par les troupes allemandes...”

Deel 3: Rapporten van Truienaars

-3.1.- Marcel Gerstmans – ‘De oorlogsdagen in augustus 1914 in Sint-Truiden – De belevenissen van een brancardier’

-3.2.- August Swennen – ‘Inval der Duitschers te Sint-Truiden’, gevolgd van ‘Bloedige ontmoeting bij Sint-Truiden tussen Belgische Gidsen en Duitse Huzaren’

-3.3.- Frans Leenen – ‘Dagboek van de garde civique’

Annex 1: Over de Truiense Burgerwacht in “Der grosse Krieg” door M. Schwarte

-3.4.- August Swennen – ‘In Duitse ballingschap – Beelden uit het Duitse gevangenisleven tijdens den oorlog van 1914-1918’

-3.5.- Antoine Beckers & Henri Noblesse – ‘Monographie der gemeente Sint-Truiden – Oorlogsgebeurtenissen 1 augustus 1914 – 11 november 1918’

-3.6.- Jozef Thiels: ‘Eerste dagen van de oorlog 1914-18’

-3.7.- G.M.T. De Tilloux – Dagboek 1914-1921

Annex 2: Evolutie van de consumptieprijzen (K. Mertens)

-3.8.- Alfred Neven – ‘Kroniek najaar 1918 in Sint-Truiden’

-3.9.- A. Swennen – ‘De Duitschers in Limburg - uit de oorlogsjaren 1914-1918’

-3.10.- P. Cartuyvels – ‘Naoorlogs verslag over het optreden van de burgerwacht’

Bijlagen

B.1. Bibliografie

B.2. Extra's

B.2.1. ‘Les couplets du Garde Civique’

B.2.2. ‘Les Cadeïs St. Tronnaires’

B.3. Fotoselectie

B.4. Uitsnede stafkaart Sint-Truiden 1893

B.5. Kalender 1914-1919 – alle zondagen berekend

Over het boek

Sint-Truiden heeft de eerste oorlogsweken van augustus 1914 dramatische dagen beleefd. De stad lag op de route die de Duitse legers doorheen Luik en Limburg volgden richting Brussel en Antwerpen. Het Belgisch leger had enkele zware botsingen met de Duitse troepen, ondermeer op 10 augustus bij de slag van Orsmaal-Gussenhoven en op 12 augustus bij de slag van Halen. In Sint-Truiden zelf nam de burgerwacht onder leiding van majoor Cartuyvels het op tegen de Duitse patrouilles die op verkenning kwamen. Daarmee werd Sint-Truiden de enige stad in Limburg waar de burgerwacht strijd leverde. Dat hebben ze echter moeten bekopen, want de hele burgerwacht vloog naar Duitsland in krijgsgevangenschap. Pas maanden later mochten ze naar huis keren.

Over al die gebeurtenissen, maar ook over de verdere oorlogsjaren tot november 1918 hebben verschillende betrokkenen en ooggetuigen hun verhaal te boek gesteld of in handschrift nagelaten voor hun nakomelingen. En we spreken wel degelijk over “Groot Sint-Truiden”, want ook over alle huidige deelgemeenten werden de oorlogsgebeurtenissen minutieus genoteerd.

Voor de eerste maal worden al die “bronnen” in één boek samengebracht!

We noemen Marcel Gerstmans (belevenissen als brancardier), drukker-schrijver August Swennen met liefst drie boeken over 1914-1918 (de inval der Duitsers, zijn ballingschap in Duitse kampen en over de oorlogsjaren in Limburg), Frans Leenen, luitenant van de burgerwacht (over het verblijf van de Truiense burgerwacht in de Duitse kampen), de onderwijzers Antoine Beckers en Henri Noblesse (met hun monografie over de oorlogsgebeurtenissen), onderwijzer Jozef Thiels (met zijn kroniek over de eerste oorlogsmaanden), Georges De Tilloux (met een omvangrijk dagboek van 1914 tot 1921), apotheker Alfred Neven (met zijn verhaal over het najaar van 1918: de aftocht van de Duitse troepen), en tenslotte majoor Cartuyvels, hoofd van de burgerwacht (met een naoorlogs rapport over het optreden van de burgerwacht). Over al die auteurs hebben we bovendien biografische gegevens opgezocht en in summier hoofdstukjes gegoten.

Daarnaast hebben we ook de “externe bronnen”: Het “Oorlogsboek” van het Davidsfonds, Jan Paquay met “De Duitse inval in Limburg, augustus-oktober 1914”, journalist Louis Sterken met zijn artikelenreeks in HBVL: “Sint-Truidens operettelegertje had zijn uren van ‘Heldentum’”, en tenslotte de pastoorsverslagen over alle betrokken parochies, door Verhelst en Van Laere verzameld in hun magistrale werk “De Eerste Wereldoorlog in Limburg - Verslagen”. Uit al die bronnen mochten wij de hoofdstukken over Sint-Truiden lenen.

Van enkele verwoede verzamelaars van beeldmateriaal, vooral Willy Ilsbroekx, leenden we de meest representatieve beelden (foto’s en prentkaarten) voor ons “fotodeel”.

Daarmee wordt dit boek onmisbaar voor iedereen die zich op de studie van Sint-Truiden in de Eerste Wereldoorlog wil gooien. Maar elke Truidenaar zal er verrassende ontdekkingen in doen. Met de 100ste verjaardag van het begin van de Eerste Wereldoorlog voor de deur (2014), komt dit boek precies op tijd.

Dit boek is uw kans op een feestcadeau met blijvende waarde!

Meer info: www.studiumgeneralevzw.be info@studiumgeneralevzw.be

Over de redacteur: zie Kamiel Mertens bij ‘Auteurs’